

Прасол Владислав Петрович,
директор лабораторії РЦЛД "Сімейна лабораторія ТОВ "ЕКОТЕСТ+",
м. Харків
ORCID 0000-0003-3156-2164

УДК 381

doi: 10.34213/tp.19.02.23

АНАЛІЗ РИНКУ НЕДЕРЖАВНИХ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Розглянуто і проаналізовано ринок недержавних медичних послуг в Україні. Звертається увагу на чинники, що дають поштовх до розвитку приватної медицини в нашій країні. Визначено перспективи подальшого розвитку приватного сектора ринку медичних послуг.

Ключові слова: ринок недержавних медичних послуг, медична послуга, охорона здоров'я, приватні (недержавні) медичні заклади, державні медичні заклади.

Постановка проблеми. Упровадження ринкових відносин у соціальну сферу є доволі непростим і виваженим завданням, тому їй потребує наукового обґрунтування особливостей управлінської діяльності на ринку послуг, особливо медичних. Медичні послуги належать до основних та найбільш затребуваних у суспільстві, оскільки їх пов'язано з охороною і підтриманням найважливіших цінностей людини – життя та здоров'я.

Важко знайти людину, яка б жодного разу в житті не скористалася медичною послугою. Особливості ринку медичних послуг полягають у специфічності діяльності медичних працівників, коли збереження життя пацієнта, гуманітарна місія охорони здоров'я й етична сторона лікарської діяльності набагато переважають економічну доцільність і рентабельність медичної діяльності [1].

Медична система в Україні на сучасному етапі розвитку представлена двома секторами – державним і приватним. І хоча перелік послуг, які надають недержавні медичні заклади, значно ширший, сервіс та якість надання їх також вищі, однак на сьогодні ці послуги менш доступні для більшості українців. І це є однією з основних причин того, що приватний сектор усе ще займає незначну частку ринку медичних послуг нашої країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні дослідження сутності державного регулювання сфери охорони здоров'я представлено в роботах М. Білінської, Ю. Бережної, А. Жаліло, Ю. Іванова, Т. Камінської, Д. Кармишева, О. Краснової, Т. Плужнікової, Я. Радиша, В. Рудого, Г. Слабкого та ін. Незважаючи на значну кількість публікацій стосовно різних складників сфери охорони здоров'я, на сьогодні бракує системних досліджень щодо розвитку медичних закладів недержавного сектора, удосконалення підходів до управління їхньою діяльністю, а також аналізу ринку медичних послуг. Усе зазначене доводить актуальність досліджень у цьому напрямі.

Метою цієї статті є аналіз ринку недержавних медичних послуг в Україні та визначення перспектив їхнього подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Ринок медичних послуг – це розгалужена мережа зв'язків між його окремими елементами. Природа медичних послуг така, що їх важко аналізувати, а оцінка їхньої якості значною мірою залежить від того, хто і на підставі яких критеріїв проводить оцінювання. На ринку медичних послуг присутні три суб'єкти, які мають ключове значення для системи медичної допомоги: пацієнт (суб'єкт, який споживає медичні послуги),

медичний заклад (суб'єкт, що надає медичні послуги) і платник (суб'єкт, що фінансує медичні послуги [5]). Це спрощений поділ, оскільки функції платника, медичного закладу і пацієнта переплітаються та поєднуються, адже на практиці найчастіше пацієнт є водночас і платником послуг (якщо самостійно покриває вартість наданих йому медичних послуг).

Ринок галузі охорони здоров'я являє собою сукупність наявних та потенційних товарів та послуг, спрямованих на захист і відновлення здоров'я. У медичному бізнесі термін "ринок" використовується для визначення групи споживачів, об'єднаних за спільною ознакою й розподілений на кілька взаємопов'язаних ринків: медичних послуг, лікарських препаратів, предметів та послуг у галузі санітарії та гігієни, нетрадиційних методів лікування та оздоровлення, медичної техніки, медичних технологій, медичного страхування, наукових медичних ідей, праці медичного персоналу, освітніх послуг у галузі охорони здоров'я [1].

Специфічною рисою ринку медичних послуг є його соціальна спрямованість, за якої збільшення прибутку в жодному разі не може бути пріоритетом під час надання кваліфікованих медичних послуг. Тобто результат медичної послуги повинно бути спрямовано в першу чергу не на створення матеріально-го блага, а на отримання пацієнтом певного (конкретного) корисного ефекту.

Отже, медична діяльність передбачає послугу, в основу якої покладено ефект збереження та зміцнення здоров'я. Такий різновид послуг обмежено у транспортуванні, оскільки, наприклад, хірургічні операції практично не проводять удома, а інші (ін'єкції, маніпуляції, консультування тощо) може бути виконано й на виїзді. Тому специфіка ринку надання медичних послуг накладає відбиток на цей різновид бізнесу. У цьому контексті можна виокремити особливості системи охорони здоров'я: по-перше, надання багатьох різновидів медичної допомоги потребує значних первинних витрат та наявності стартового капіталу; по-друге, попит на цьому ринку може активно стимулювати появу нових спеціалістів і псевдофахівців. Це слугує аргументацією істотного прагнення учасників ринку щодо мінімізації появи нових суб'єктів, підняття цін і максимізації прибутків [6].

Хоча ринок недержавних медичних послуг в Україні почав розвиватися ще в 90-х рр. минулого сторіччя, однак своєї активності він досягнув лише в 2000–2010-х рр., коли був пік появи і розвитку нових приватних клінік, лабораторій, лікувально-курортних установ.

На думку експертів, приватним медичним закладам поки ще не належить провідна роль у наданні медичних послуг. Приблизний обсяг приватної медицини в Україні становить 10–15 % (відповідно до оцінки Pro-Consulting; за оцінками Всесвітнього банку та ЄБРР – до 4 %), що в 5–6 разів менше, ніж у розвинених європейських країнах.

Більшість українців сьогодні звертаються до державних медичних установ або за звичкою, або з думкою, що не мають можливості оплатити послуги приватної медицини. Крім того, на це впливає фізична недоступність приватних клінік. Основну частину їх розташовано у великих містах (крім стоматологічних кабінетів, що є найбільш поширеним видом приватної медичної практики й охоплюють навіть невеликі населені пункти).

Однак популярність та кількість звернень саме до приватних закладів все ж зростає. Про це говорять статистичні дані – ще в 2012 р. частка приватної медицини в Україні становила всього 1 % вітчизняного ринку, а сьогодні ми вже маємо високі темпи її зростання (10–15 %). Та й категорії на-

селення, що обирають приватну медицину, теж досить різні. На нашу думку, така ситуація зумовлена низкою чинників:

- незадовільна якість медичних послуг, що надаються державними медичними установами, – саме це є головним поштовхом до розвитку приватної медицини в нашій країні;

- необхідність звернення до вузькоспеціалізованих фахівців через брак кваліфікованих спеціалістів та недоступність таких консультацій у державних лікувальних установах (незручне розташування та/або графік роботи, необхідність очікування тощо);

- монопольне володіння деяких приватних медичних закладів унікальними методиками лікування і спеціальним обладнанням, придбання якого можна забезпечити лише шляхом приватних інвестицій;

- якість та доступність діагностики. Оскільки більшість державних та муніципальних медичних закладів не можуть обслуговувати коштовне діагностичне обладнання, ми й маємо ситуацію, коли основна частина комп'ютерних та магнітно-резонансних томографій проводиться у приватних закладах. Аналогічна ситуація і з діагностичними лабораторіями – приватні всеукраїнські та регіональні мережі лабораторій вже давно стали альтернативою чергам у державних поліклініках. Крім того, за необхідності є можливість провести діагностику вдома, при цьому результати можна отримати on-line;

- багато клінік мають систему лояльності для пільгових категорій населення, що дає можливість навіть пенсіонерам звертатися до послуг приватних медичних закладів. Крім того, приватні клініки пропонують знижки на звернення вдруге;

- не останню роль у зростанні популярності приватних медичних закладів відіграє й інтенсивне використання ними реклами та наявність вдало розроблених, зручних у використанні сайтів, де можна знайти всю необхідну інформацію: про відповідний медичний заклад, про послуги, що надаються, та про лікарів, які здійснюють ці послуги, та ін.

Обсяг ринку приватних медичних послуг залежить від появи нових лікарень і збільшення цін на медичні послуги, тому економічна криза 2014–2015 рр., зумовлена ситуацією, що склалася в Україні, стала причиною стримування його зростання. У грошовому (доларовому) еквіваленті відзначається скорочення цього сегмента. Через наявність тіньових механізмів оплати послуг як у державному, так і у приватному секторі (у деяких приватних медичних кабінетах розрахунки ведуться також готівкою без чеку) сьогодні складно дати точні статистичні дані про фінансовий обсяг українського ринку приватних медичних послуг. У табл. 1 подано обсяг ринку медичних послуг у 2015–2016 рр. (відповідно до оцінки Pro-Consulting, за даними Державного бюджету та Світового банку) [4].

Таблиця 1

Обсяг ринку медичних послуг у 2015–2016 рр., млрд грн

<i>Рік/Джерело фінансування</i>	<i>Бюджетне фінансування</i>	<i>Приватна медицина</i>	<i>Доплата “з кишені”</i>
2015	46,51	9,36	35,03
2016	44,65	11,07	33,68

За роки роботи приватних медичних закладів деякі з них стали очевидними лідерами ринку, їхні прибутки вимірюються десятками, а то й сотнями мільйонів гривень. Беззаперечним лідером за цим показником стало ТОВ “Сінево Україна”, дохід якого за 2016 р. перевищив 800 млн грн.

До першої трійки потрапили також компанії ТОВ “Медікс-рей Інтернешнл Груп” (Лікарня ізраїльської онкології LISOD) та ТОВ “Медичний центр “МЕДІКАЛ” (Медичний центр INTO-SANA).

Цікаво, що компанії-лідери отримали такі доходи, маючи на сьогодні критично різну кількість закладів в Україні. Наприклад, медичних лабораторій “Сінево” наразі в різних регіонах нашої країни налічується понад дві сотні. А от лікарня ізраїльської онкології LISOD досить вагомій гроші отримала лише з одного закладу в Київській області. Інші лабораторії, що потрапили до переліку, нині налічують 50–70 окремих відділень. Клініки також мають від одного до 10 закладів по всій країні. А лікувально-оздоровчі установи, що потрапили до цього рейтингу, складаються з 4–11 об’єктів. Лідерів ринку недержавних медичних послуг в Україні наведено в табл. 2 [3].

Таблиця 2
Лідери ринку недержавних медичних послуг в Україні

№ з/п	Назва приватного медичного закладу	Кількість відділень по Україні	Дохід у 2016 р., грн
1	ТОВ “СІНЕВО УКРАЇНА” та ТОВ “СІНЕВО СХІД”	221 заклад у 76 населених пунктах	950,0 млн – 1 млрд
2	ТОВ “МЕДІКС-РЕЙ ІНТЕРНЕТНА ГРУП”	1 заклад в Київській області	350,0–400,0 млн
3	ТОВ “Медичний центр “МЕДІКАЛ”	10 закладів у м. Києві та Одеській області	250,0–300,0 млн
4	ТОВ “ІСІДА-IVF”	4 заклади у м. Києві	250,0–300,0 млн
5	ТОВ “МЛ “ДІЛА”	74 заклади в 27 населених пунктах	250,0–300,0 млн
6	ПрАТ “МИРГОРОДКУРОРТ”	4 заклади у м. Миргороді	150,0–200,0 млн
7	ТОВ “НЕОМЕД 2007”	5 закладів у містах Київ, Житомир, Львів	150,0–200,0 млн
8	ТОВ “БОРИС”	2 заклади у м. Києві	150,0–200,0 млн
9	ТОВ “КАПІТАЛ”	1 заклад у м. Києві	150,0–200,0 млн
10	ТОВ “Клініка репродуктивної медицини “НАДІЯ”	1 заклад у м. Києві	100,0–150,0 млн
11	ТОВ “Незалежна лабораторія ІНВІТРО”	58 закладів у 27 населених пунктах	100,0–150,0 млн
12	ПП “Медичний центр “ІНТЕРСОНО”	2 заклади у містах Львів та Ужгород	100,0–150,0 млн
13	ТОВ “Медичний центр “ДОБРОБУТ ПОЛІКЛІНІКА”	10 закладів у м. Києві	100,0–150,0 млн
14	ТОВ “ДІМ МЕДИЦИНИ”	2 заклади у м. Одесі	100,0–150,0 млн
15	Доч. підпр. “МОРШИНКУРОРТ”	5 закладів у м. Моршині	95,0–100,0 млн
16	ТОВ “Медична клініка “ІННОВАЦІЯ”	2 заклади у Київській області	90,0–95,0 млн
17	ТОВ “СМАРТЛАБ”	63 заклади у 17 населених пунктах	85,0–90,0 млн
18	ПрАТ “ТРУСКАВЕЦЬКУРОРТ”	11 закладів у м. Трусківці	80,0–85,0 млн
19	ПП “Клініка МЕДІКОМ”	4 заклади у м. Києві	80,0–85,0 млн
20	ТОВ “”Медичний центр Святої Параскеви”	4 заклади у містах Київ та Львів	80,0–85,0 млн

Дійсно, більшість великих клінік знаходяться в столиці та мають філії в інших великих містах України. У той же час є компанії, які спочатку відкрилися в іншому регіоні (наприклад, у Львові “Медичний Центр Святої Параскеви”), а сьогодні вже мають заклади і в Києві. Загалом карта, на якій відображено

регіональну присутність лідерів ринку приватної медицини, практично заповнена позначками медичних лабораторій. Вони мають досить розвинену мережу та присутні практично в кожній області, що і забезпечує їм місця в переліку закладів з найвищими показниками доходу.

Загалом до списку лідерів потрапили медичні заклади різної спеціалізації. У таблиці наведено вісім широкопрофільних медичних закладів, чотири медичних лабораторії, три курортних заклади, три клініки репродуктивного здоров'я та дві онкоклініки. Це говорить про те, що українці звертаються до закладів приватної медицини в різних ситуаціях – як задля відвідування звичайних лікарів, проведення діагностики, реабілітаційного чи профілактичного санаторно-курортного лікування, так і для вирішення більш складних питань, зокрема в онкології та репродуктивній медицині.

Що стосується ситуації у приватній медичній сфері міста Харкова, то вона типова для великих промислових міст України. Приватні клініки Харкова сконцентровано в місцях з найбільшою густиною розселення платоспроможного населення й розвинутою транспортною інфраструктурою. Такими в місті є Шевченківський, Московський і Київський райони. Перспективними для розміщення нових недержавних медичних установ, на нашу думку, є райони, які сьогодні активно забудовуються, а саме: Холодногірський, Основ'янський та Індустріальний. Тобто потреба в якісній медицині зростає зі збільшенням заселеності. Та і вартість оренди в названих районах поки порівняно низька. Промислові ж райони, такі як Новобаварський та Немишлянський, найменш придатні для приватних клінік. Тут розміщуються здебільшого лабораторії для забору аналізів. У табл. 3 наведено структуру приватних медичних установ за районами Харкова станом на кінець 2017 р. (відповідно до оцінки Pro-Consulting за даними операторів ринку) [2].

Таблиця 3
Структура приватних медичних установ за районами м. Харкова на кінець 2017 р.

<i>Райони м. Харкова</i>	<i>Кількість приватних клінік у районі</i>	<i>Кількість лабораторій у районі</i>
Індустріальний	1	7
Київський	41	14
Московський	19	15
Немишлянський	5	3
Новобаварський	0	6
Основ'янський	11	4
Слобідський	16	12
Холодногірський	10	4
Шевченківський	38	22

Узагалі можна стверджувати про збільшення в Харківській області попиту на медичні послуги і наявність перспектив для створення нових приватних медичних установ. По-перше, з початком військових дій в Луганській і Донецькій областях та, як наслідок, появою переселенців з районів проведення АТО (нині – ООС) зріс попит на медичні послуги. По-друге, висока густина населення й підвищена забрудненість повітря сприяють виникненню й поширенню різних хвороб (особливо органів дихання, серцево-судинної системи, онкозахворювань). По-третє, у 2014–2016 рр. у Харківській області на 3 % зменшилася кількість державних лікарень, що призвело до скорочення забезпеченості населення лікарняними ліжками.

З 1 липня 2018 р. в Україні почався один із найважливіших етапів медичної реформи, а саме:

– по-перше, від цього часу починає діяти затверджений Міністерством охорони здоров'я України список послуг, що надаватимуться пацієнтам як первинна допомога;

– по-друге, медичні установи, що уклали угоди з Національною службою здоров'я України (далі – НСЗУ), фінансуються за новим принципом – гроші за кожного пацієнта.

НСЗУ підписала договори не лише з державними закладами первинної допомоги, а і з деякими приватними закладами, серед яких заводська поліклініка, приватні клініки та навіть лікарі-ФОПи. Приватні медичні заклади підписали такі ж договори з НСЗУ, що і комунальні медичні заклади. Незалежно від форми власності заклади працюють за однаковими тарифами і вимогами до ліцензій, спеціалістів, оснащення та стандартів надання сервісу і послуг. Пацієнти, які підписали декларації з лікарями приватних закладів, повинні отримувати повний перелік послуг первинної медичної допомоги безоплатно, адже за них платить НСЗУ. Приватні заклади отримують оплату за послуги від НСЗУ тільки за пацієнтів, які підписали декларації з лікарями цих закладів. Таким чином, уперше українці зможуть отримувати послуги первинної медичної допомоги за кошти з державного бюджету у приватних медичних установах.

Перші приватні заклади, які почали надавати первинну медичну допомогу пацієнтам за державні кошти:

- ПАТ “Завод Південкабель”, м. Харків
- ПАТ “Перша приватна клініка”, м. Житомир
- ТОВ “Медико-санітарна частина “Медичний Центр “Богдан””, Херсонська область, м. Нова Каховка;
- ТОВ “Ілайя Фемелі”, м. Київ;
- ТОВ Науково-виробниче підприємство “Медицинські системи і технології”, м. Дніпро;
- ТОВ “Мій лікар”, Сумська область, м. Кролевець;
- ФОП Маланчик Ігор Анатолійович, Донецька область, м. Мирноград;
- ФОП Пивовар Ярослав Віталійович, м. Київ;
- ФОП Рондяк Олександра Зіновіївна, Львівська область, с. Слобідка;
- ФОП Сергєєв Сергій Олександрович, Кіровоградська область, м. Світловодськ;
- ФОП Дяченко Роман Ігорович, Черкаська область, м. Христинівка;
- ТОВ “Бершадська центральна аптека”, Вінницька область, м. Бершадь [7].

На нашу думку, головний мотив, чому приватні структури вирішують співпрацювати з НСЗУ, пояснюється бажанням збільшити в подальшому приплив потенційних клієнтів на більш дорогі послуги.

Тож, сподіваємося, що медична реформа, яка триває в Україні, з часом внесе свої корективи в роботу більшості закладів ринку, і не лише державних. Представники експертного середовища, як науковці, так і практики, розділилися в думках щодо найближчих перспектив приватної медицини в контексті реформи.

Одні вважають, що, як альтернатива державній медицині, зараз можуть створитися нові приватні медичні заклади або в мереж, що вже існують, виникнуть відгалуження з досить низьким прайсом на послуги. Тобто можна передбачити зростання мереж медичних центрів, доступних більшості жи-

телів України, які за рахунок великого обороту і масовості клієнтів можуть отримати хорошу окупність.

Інші експерти наголошують на ще одному варіанті розвитку подій. Уже сьогодні далекочергові керівники державних медичних установ починають міркувати з точки зору ведення бізнесу й цінувати кожного клієнта, який звернувся до них. У такому випадку вони зможуть забрати частину потоку у приватної медицини. Оскільки вже не має прив'язки до місця реєстрації пацієнта, і з'явилася можливість звертатися в будь-яку державну клініку без додаткових “внесків”, то пацієнти віддадуть перевагу найкращим із них. Та це все за умови забезпечення належного сервісу надання медичних послуг (прийом за попереднім записом і, як наслідок, відсутність величезних черг, якість та доступність медичних послуг тощо). За такого розвитку подій приватним клінікам доведеться напружитися в боротьбі за клієнта. І це добре, бо тільки за умов здорової конкуренції народжується високотехнологічна якісна медична послуга.

З огляду на те, що медична реформа лише стартувала в Україні, її наслідки та результати є непередбачуваними для обох сегментів ринку медичних послуг.

Висновки з цього дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Підсумовуючи, слід сказати, що ринок приватних медичних послуг в Україні розвивається зі змішаними тенденціями. Навіть у несприятливі часи рентабельність приватних медичних послуг досить висока. На відміну від державних, приватні компанії конкурують одна з одною, що приводить до постійного підвищення внутрішньої ефективності та впровадження інновацій. Основною проблемою для розвитку галузі платних медичних послуг є високий рівень початкових інвестицій у відкриття клініки. Застосування нових технологій (біотехнологій), якісний сервіс, вдало розроблені сайти та інтенсивне використання реклами – усе це дозволяє прогнозувати подальший активний розвиток приватних медичних закладів у майбутньому. Крім того, позитивний вплив на ринок медичних послуг справить також подолання кризових явищ в економіці країни. Зокрема, подальший розвиток приватного сектора ринку медичних послуг України багато в чому залежить від динаміки зростання доходів населення.

Значно поживавити ринок медичних послуг може успішне завершення розпочатої в Україні медичної реформи. У результаті повинно бути створено конкурентне середовище, у якому зможуть гармонійно розвиватися як державні, так і приватні медичні установи. Завдяки принципу “гроші ходять за пацієнтом” у медиків збільшиться зацікавленість у підвищенні якості своєї роботи.

Перспективним напрямом подальшого дослідження може бути аналіз розвитку ринку недержавних медичних закладів у контексті провадження медичної реформи в Україні.

Список використаних джерел

1. Баєва О. В. Основи менеджменту охорони здоров'я : навч.-метод. посіб. Київ : МАУП, 2007. 328 с. URL: https://pidruchniki.com/1781040937372/meditsina/menedzhment_u_galuzi_ohoroni_zdorovyva.
2. Імпульс до зростання: огляд ринку приватних медичних послуг Харкова. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/impuls-k-rostu-obzor-rynka-chastnykh-medicinskih-uslug-harkova> (дата звернення : 13.05.2019).
3. Куплю здоров'я: ТОП приватних медичних закладів України. URL: <https://youcontrol.com.ua/news/kupliu-zdorovia-top-pryvatnykh-medychnykh-zakladiv-ukrayiny/> (дата звернення : 10.05.2019).

4. Огляд медичних послуг України: розвиток приватних медичних мереж. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/obzor-medicinskih-uslug-ukrainy-razvitie-chastnyh-medicinskih-setej> (дата звернення : 10.05.2019).
5. Чехун О. В. Надання платних медичних послуг: цивільно-правові аспекти. *Часопис Київ. ун-ту права*. 2010. № 2. URL: <http://www.kul-lib.narod.ru/bibl.files/chas2010/2/213.pdf>.
6. Шомнікова А. В. Ринок медичних послуг: проблеми ефективного використання маркетингових досліджень. *Наукові праці НДФІ*. 2009. Вип. 2. С. 131–136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2009_2_15.
7. Які приватні медзаклади надаватимуть первинну медичну допомогу за державні кошти. URL: <http://moz.gov.ua/article/reform-plan/jaki-privatni-medzakladi-nadavatimut-pervinnu-medichnu-dopomogu-za-derzhavni-koshti> (дата звернення : 13.05.2019).

References

1. Baieva, O.V. (2007). *Osnovy menedzhmentu okhorony zdorovia: navch.-metod.posibnyk*. URL: https://pidruchniki.com/1781040937372/meditsina/menedzhment_u_galuzi_ohoroni_zdorovyua [in Ukrainian].
2. Impuls do zrostannia: ohliad rynku pryvatnykh medychnykh posluh Kharkova. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/impuls-k-rostu-obzor-rynka-chastnyh-medicinskih-uslug-harkova> [in Ukrainian].
3. Kupliu zdorovia: TOP pryvatnykh medychnykh zakladiv Ukrainy. URL: <https://youcontrol.com.ua/news/kupliu-zdorovia-top-pryvatnykh-medychnykh-zakladiv-ukrayiny/> [in Ukrainian].
4. Ohliad medychnykh posluh Ukrainy: rozvytok pryvatnykh medychnykh merezh. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/obzor-medicinskih-uslug-ukrainy-razvitie-chastnyh-medicinskih-setej> [in Ukrainian].
5. Chekhun, O.V. (2010). *Nadannia platnykh medychnykh posluh: tsyvil'no-pravovi aspekty* [Granting paid medical services: civil-law aspects]. URL: <http://www.kul-lib.narod.ru/bibl.files/chas2010/2/213.pdf> [in Ukrainian].
6. Shomnykova, A.V. (2009). *Rynok medychnykh posluh: problemy efektyvnoho vykorystannia marketynhovykh doslidzhen'* [The market for medical services: the problems of effective use of marketing research]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2009_2_15. [in Ukrainian].
7. *Yaki pryvatni medzaklady nadavatymut' pervynnu medychnu dopomogu za derzhavni koshti*. URL: <http://moz.gov.ua/article/reform-plan/jaki-privatni-medzakladi-nadavatimut-pervinnu-medichnu-dopomogu-za-derzhavni-koshti> [in Ukrainian].

Prasol V. P., Director of the Laboratory of the Regional Center of Medical Aid "Family Laboratory Ltd. "ECOTEST+", Kharkiv
ORCID 0000-0003-3156-2164

ANALYSIS OF THE NON-STATE MEDICAL SERVICES MARKET IN UKRAINE

The introduction of market relations in social sphere is rather simple and scrupulous task, therefore, it requires the scientific substantiation of the peculiarities of management activity in the services market, especially medical ones.

The medical system in Ukraine is represented by two sectors – state and private. Private medical services market in Ukraine is developing with mixed tendencies. Even in adverse times, the profitability of private health services is quite high. Unlike state-owned, private companies compete with each other, leads to a constant increase in internal efficiency and innovation. The main problem of the paid medical services development is the high level of initial investment in the opening of the clinic. Using new technologies (biotechnology), high-quality service, well-designed sites and the intensive use of advertising – all this allows us to predict the further active development of private medical institutions. In addition, the positive impact on the medical services market will also help to overcome the crisis in the economy in the country. In particular, the further development of the private sector of the Ukrainian healthcare market depends largely on the dynamics of population income growth.

Significantly revive the healthcare market can successfully complete the medical reform launched in Ukraine. As a result, a competitive environment should be created in which both state and private medical institutions can develop harmoniously. Due to the principle of "money going for a patient", physicians will increase their interest in improving the quality of their work.

Key words: non-state medical services market, medical service, health care, private (non-state) medical institutions, state medical institutions.

Надійшла до редакції 15.05.2019 р.